

נו א מיי פ"ו מהלכות
שמה הלכה כל סנה
שם טו"ע א"ח כ"י שגב
ספד לג:
נו ב ג מיי שם טו"ע
ספד פ"ד:
גח המ"י פנ"ו שם הלכה
נו ו מיי הלכה ד' כ"י
סנה שם טו"ע א"ח כ"י
סג ספד י' ו' סג
ספד טו:

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

א ע"י חוסי' לילול ה' ד"ה
אמה, (ב) לקמן טו: סוכה
(ג) מוספתא ג' ל"ג
נ"ב פ"א ד' ד' ה' ד"ה
רב, (ה) לעיל ו' (ו) ד' ד'
ד: (ז) שם יט. רע"ש
חוסי' ד"ה לא יראה, (ח) שם
יח: (ט) [דף טו:].

עושה

פס גבוה עשרה במשך ד' אמות. אי איכא מראש הפס
של ד' פנים עד הכותל המזעי של מצוי יותר מעשר
רצ"ח למצוי זה נורת הפתח דהוי כמצוי עקום ואלע"ג דלתיבה דשמואל
קיימינן כדפרישית לעיל (ז) (ח) אי ציתר מעשר זהא לימא שמואל חורמו
כסחוס דלפתחת עקמומיא קאי
וריצ"ז פ"ה דהכא אפילו ציתר מעשר
לא מיקרי מפותל דכיון דשני הפתחים
לרה"ר אחד והעומד בפתח זה לא
יקבע לנא סביב [העומד] בפתח אחר
אבל במצוי עקום יש צמי ראשי בכל
ד' רה"ר ורגילות לילך דרך מצוי מאד
זה לנד אחר משום הכי הוי מפותל
ומצוי עקום (ט) דלצרכיה דלמות (ז) דהוי
כמו לא הוי פחות צמי פתחים לרה"ר
אחד או יפרש שהוא מפותל משלש
רוחות ובאמצע עקום כפי ר"י (ז):

ועושה

פס ג' אמות יחד משמע שהמקשה צל
להקל עליו ולא משמע הכי מדמשי
לקמן כולי האי לא אטרמיה רצנן
משמע שהמקשה להחמיר עליו צל
וכענין זה משמע שהיו כל הקושיות
לכן נראה דפרק יעשה פס אמה
ומתנה דהוי עירף טפי דכשיש גיפופי
לנד זה ולנד זה נראה יותר פתח:
עור העסלא ודל"ש ש"ו מצטרפין.
היינו כשהטומאה והכלי תחת
העור כדאמרין בפ"ק דסוכה (ד' יח).
ארוכה צבית וזה פומת טפה טומאה
צבית מה שנגד ארוכה טהור טומאה
נגד ארוכה כל הצית כולו טהור ומ"מ
מנטרפין האויר כמו אויר סוכה
קצותיו רצעות מעור של
בקר חקוקה רחבת
מצבע דלמעלה וביניהן
חלל. ויובש אדם עליו
בשעה שצריך לקביו
הרתי נופל מן החלל על
הנביט של רתי וזהו עור
אסלא. עור סכא של בית
הסכא הוא עור שזרא
מכסה לאסלא. וכך שמה
בלשון יון אסלא. אמר רב
דימי אצבעיים שיעור
רוחב הרצועה מיכן
ואצבעיים שיעור רוחב
הרצועה מיכן ואצבעיים
חלל באמצע. ורבי אומר
אצבע ומחצה מיכן
ואצבע ומחצה מיכן
ואצבע חלל באמצע.
ואסקינא ללל פליגי. רב
דימי אמר באצבעות
קטנות שתן ו' טעפה
ורבין אמר באצבעות
גדולות כגודל שתן ד'
בטפח. כי פליגי בעומד
מרוכה על הפרוץ
משתי רוחות לרב דימי
דאמר אצבעים מיכן
ואצבעיים ומחצה מיכן
רוחב אצבעות אצבעיים
ואצבעיים מרב רוחות
נמצא מרובות על החלל
דהני ד' אצבעות והחלל
בב' אבל אם לא תצטרף
לא תמצא מרחא אחד
עומד מרובה על הפרוץ
דהני אצבעיים והני
אצבעיים אונן. אבל
(רביא) [רבין] דאמר אצבע
ומחצה מיכן ואצבע
ומחצה מיכן ואצבע רוח
באמצע אמר לך אי איכא
מרוח ארוכה על הפרוץ
רוח אתח און אבל כ"י

הנהגות הש"ס

(ב) תוס' ד"ה עושה
וכי' כדפרישית לעיל גבי
אי ציתר:

ליקובי רש"י

עומד כפרוץ. לענין
מיתלת שנת איתמר
מהלכה שעשיה נכסין
רפצין ג' והיה בין פס
לפס כמלא פס דנפקא ליה
מתורת לגז וכן על פני
כולה דהוי ליה פרוץ
כעומד מ"כ סו'. ל"א יי.
נאמל' פסחים דו. חגיגה ט.
נהו לג:.

רב נסים גאון

ומאי שנת מדרי' אמר
ור' אסי. חזור על הדבר
שהקדמו בראש הפרק
(דף ה) דאיתמר מבוי
שנפרץ מצדו כלפי
ראשו איתמר משמיה
ד' אמר ורש"י דר'
אסי אם יש שם פס ד'
מתיר פריצה עד י':

הנהגות וציונים

[א] ג"י הרא"ש רב
יהודין (גליון):
[ב] ליתא בשום משנה
לפיכח מלת "מתוך צורך
תיקון (גליון). ועי' חוסי'
ר"ד דל"ג "מתוך" אלא
"מתוך" דאניה משנה
אלא ברייתא בתוספתא
לפיכח (ועי' די מלאכי
כלל צו: [ג] בערוך
איתא דאסלא ע"ש
פ"י בארכיות (גליון):
[ד] בדפר"ר מצטרפין
ל"טב, וכיח' ישר
(דק"ס), וכיח' הלשון
בתוספתא שם ועיי' שם
בהג' הגר"א: חובת
"משתי רוחות" מיתר
וליתא בכת"י ובדפר"ר
(ונשחבש בדפוסים
שנא"כ, דק"ס: [ז] צ"ל
דפיגין בפרוץ כעומד
פ"א ש"ל (מהרש"ל)
בדפר"ר [ח] בדפר"ר
ניסב איתר כ"י אמת
עומד שצלה: [ט] בכת"י
דפר"ר מצטרף להיות
עמו טפה שלם: [טו] ר"מ
גרס ומבוי עקום כפיין
ד' דאיתרוב דלמות ז'
הוי פתח וכי' (גליון):

ומעמידו לאורכו ש"ל מבוי. באמצע הפתח לכיון לאיכה הכשר מצוי
צארכו של פס הוו להו כשתי מצואות ועושה הפתח האחד למצוי זה
הפתח השני למצוי השני: ברחיק שתי אמות. מן הכותל ומתחיל
לעשות שם פס ועושה אותו משלש אמות לסתום הפתח ונמצאו חמש אמות
אלו סמומות שפרצת שתי האמות
יתרת צעומד מרוכה עליהן והיכה
דהוי רוחב כ' יעשה כן חף לנד השני
או יעשה פס שש אמות וירחק ד'
אמות ויתרת צירו אחד צעומד מרוכה
על הפרוץ: ואמאי. מנרמכ ליה
לסחוס ג' האמות כאחד: יעשה פס
אמה ומחצה. לפיכה אלל הכותל
וירחק צ' אמות ויעשה פס אמה
ומתנה אלל פתח גדול וכיון דלא שרית
ליה צבאי משום דפרוץ מרוכה על
העומד שמכאן ועל העומד שמכאן
אלל א"כ תפרסם יחד להיות שניהן
רצין עליו שמעי' מינה מדלל מנרפת
להו עומד מרוכה על הפרוץ בין צ'
הרומות כשתפרסם ללל הוי עומד
מרוכה אלל זיל לגבי כל חד וחד
ונמצא פרוץ רצה עליו ומצטלו ונמצא
פתח רחב מעשר: יעשה פס אמה
צעלמא אי לא הוה קאי עומד זה
בין שני פרצ'ס מנרפין העומדין
לצטל פרוץ היחודי אלל הכא אחי
אירכא דהאי גיסא דב' האמות ואירכא
דפתח הגדול ומצטלי ליה לפס אמה
ומתנה שצניהן: שבע מינה פרוץ
בעומד אפור. ופלוגמא לנד פסא
ורב הונא צביה לנד פסא היא
צציליה פירקין ושמעית מהכא לנד
יהודה כרב הונא צצירא ליה ולפיכך
כל אמת פרוץ אוקסת"ל עומד שאללה
ונמצא שאין כלן סמימה: דהאי
גיסא. פתח גדול: ודהאי גיסא.
אמה הפרוץ ומצטל ליה לאמה העומד
שאלל הפתח: וירחק אמה מן הכותל
יעשה פס אמה ומחצה בו'. דהשתא
לא מצטרף איר אמה עם איר הפתח
לצטל אמה ומתנה דהא צטלי ליה
איר דוטרן מיניה והכי עור שפיר טפי
שלל תהא פירצה שמי אמות כאחת:
אין הכי נמו'. דהכי שפיר טפי וכולי
האי לא אטרמיה: ד"מא שביק פתחא
רבה. וצטיל תורת פתח מיניה וצטיל
למי המתוקן צו ונמצא מצוי זה בלא
מיקון: מאי שנא מדרי' אמר ור' אסי.
דלממי לעיל (ד' ה) צמצי שנפרץ
מלידו כלפי ראשו ג' אינו מתיר ואלע"ג
לדין פירצה פחותה מעשר אמות
אוקסת צמצי אסקרי ליה אינהו מטוס
לנתח עיילי ונפקי צהיה פירצה
שלשה וצטיל קמא נפתח וצטיל
מיקונו: התם. איכה למיתש להכי
משום דהיה פירצה קטנה מלידו של
מצוי היא וממעטי צהילוכא אלל הכא צראש המצוי הוא ולא
ממעטי צהילוכא: עור העסלא. כדמפרש עור העשוי לצית הכסא
של שרים חלל הנקב שצו מנטרף להיות עומד (ט) טפה שלם ואם יש
תחתיו כוית מת וכלים מטומאים צהאל וצפחות מטפח אין אהל דמנן
(הלכות פ"ג משנה ו) טפה על טפה צרום טפה מציה את הטומאה:
איפכא
צמצי היא וממעטי צהילוכא אלל הכא צראש המצוי הוא ולא
ממעטי צהילוכא: עור העסלא. כדמפרש עור העשוי לצית הכסא
של שרים חלל הנקב שצו מנטרף להיות עומד (ט) טפה שלם ואם יש
תחתיו כוית מת וכלים מטומאים צהאל וצפחות מטפח אין אהל דמנן
(הלכות פ"ג משנה ו) טפה על טפה צרום טפה מציה את הטומאה:
איפכא

ובמה. יהא צקב ציהא צטל אלל העומד שצציו. צנחות פרק התכלת (ד' מה): אמרין טפה דאורייתא ד' צודל חמש צאצב שית
צוטרמי: ברברכתא. צודל: צאצב קטנה: צ"דיך הוי עומד. דהא אין צאחד מן העומדין לצטל החלל עד שיעטרפו
שניהן לצטלו: צ"רבין. דנקט החלל פחות מן אחד העומדין: צ"א הוי עומד. להצטרף לצטל הפרוץ: צ"דידי הבי מיבעי צ"י צ"מייבוי בו'.
ולמיקט חלל יותר על כל אחד העומדין וצ"פ"ה ליצטרפי לרבות עליו ולצטלו אלל השתא משום דפרוץ כעומד הוא בכל חד וחד: צ"א צ"א אי
פ"גינן בפרוץ בעומד פ"גינן. לרצין דנקט אלצב ומתנה מכאן ואלצב רוח צאמצע ונמעט ליה לפרוץ מעומד שצנד אחד לא הוי עומד אלל
אם כן כל אחד ואחד מרוכה על הפרוץ: דמהניא ברבחה. להכשיר רחב מעשר: ואמלתרא דמהניא בגובהה. להכשיר גצה מעשרים:
אחתייה

רוחתי לא מצריח דאי ס"ד לא פליגי (רמב"ן) רב דימי הוה לימיר אצבע ושליש מיכן ואצבע ושליש רוח באמצע. ודחינן אלא מאי אית לך דפליגי אי הכי רב דימי (הכי
איבעיא ליה למימין) אצבע ובי' שלישים אצבע מיכן ואצבע ובי' שלישי מיכן רב' שלישי באמצע שהן שלש אצבעות חסר שלישי שנפצא העומד מב' רוחותיה העומד מרובה על
הפרוץ [בין] שלישי אצבע אלא כי פליגי בעומד כפרוץ רב דימי אמר הוי עומד (רביא) [רבין] אמר לא הוי עומד: (הרחב מ"ו) אמות איש לו צורת הפתח אין צריך למעט. א"ל רב יהודה בני צריך למעט.

אם לא שנאלק בין תחילת מצוי לסוף מצוי:
איפכא
צמצי היא וממעטי צהילוכא אלל הכא צראש המצוי הוא ולא
ממעטי צהילוכא: עור העסלא. כדמפרש עור העשוי לצית הכסא
של שרים חלל הנקב שצו מנטרף להיות עומד (ט) טפה שלם ואם יש
תחתיו כוית מת וכלים מטומאים צהאל וצפחות מטפח אין אהל דמנן
(הלכות פ"ג משנה ו) טפה על טפה צרום טפה מציה את הטומאה:
איפכא

רוחתי לא מצריח דאי ס"ד לא פליגי (רמב"ן) רב דימי הוה לימיר אצבע ושליש מיכן ואצבע ושליש רוח באמצע. ודחינן אלא מאי אית לך דפליגי אי הכי רב דימי (הכי
איבעיא ליה למימין) אצבע ובי' שלישים אצבע מיכן ואצבע ובי' שלישי מיכן רב' שלישי באמצע שהן שלש אצבעות חסר שלישי שנפצא העומד מב' רוחותיה העומד מרובה על
הפרוץ [בין] שלישי אצבע אלא כי פליגי בעומד כפרוץ רב דימי אמר הוי עומד (רביא) [רבין] אמר לא הוי עומד: (הרחב מ"ו) אמות איש לו צורת הפתח אין צריך למעט. א"ל רב יהודה בני צריך למעט.

(א) ולעיל (ג); (ב) ע"י חס"י לקמן ה. ד"ה אמתיה; (ג) לקמן טז; (ד) דממות לג; ע"ש; (ה) וקדושים דף לנ"ג; (ו) לקמן כ"ב; (ז) וצ"ל; (ח) לקמן י"ד; (ט) מחגי' לקמן ט"ה; (י) ונע"י מוספות קדושין לז: ד"ה וכן וכו'; (יא) לעיל ר. ה' לקמן כ"א; (יב) לקמן ט"ז; (יג) ע"י לקמן כ"ד ע"כ.

הנהגות הב"ח

(ב) תוס' ד"ה חלר וכו' דאמר לעיל. י"ב דף ו ע"ב: (ג) ד"ה מה וכו' שכן פתחו. י"ב ע"י לעיל ק"ו: (ד) ד"ה אלימא וכו' כהנדרש. י"ב לעיל סוף ק"ו:

גיליון הש"ס

גמ' ר"א ר"כ פ"א ח"ה ה"ה. ע"י לקמן ק"ו ג" ע"כ ח"ה ח"ה ח"ה:

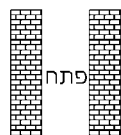
ליקוטי רש"י

פיתחי שומאי. מקולקלן ואשמיס מנו זקן אשמיס ללמתי. קדושים (לז). שקפי. מוחות. תיקרה. אקסופה העליונה. שקפי אקסופה עליונה (מנהגה לג): מושב ר' יהודה. ב"ר הנימא. כ"ה היכא לקמי' משום פלוגי לא שמע מפיו אלא מפני אחרים שאמרו מפיו (חילוקי ק"ב). משום דלא היה רבו מניח קאמר משום דלא הוילג וכו' לומר דכתיב שמנו וכו' אלא מרבו יאמר אמר וכו' ורשב"ם ב"ב ק"ד:

הנהגות וציונים

(א) בכת"י מסוף הרחב מעשר אמות ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט: (ב) גירסת הערוך בערך פ"א א' פ"א (גיליון): (ג) בדפוס נוסף לא מהניא ליתור מעשר: (ד) ע"י כ"א במוצאות (ע"ש): (ה) וכו' בדפוס: (ו) ס' ה' ולענין כ"א (גיליון):

אתנייה צריך למעט. אפילו יש לו צורת פתח: צרבע לפותיה: אינה ניתרת בצורת פתח. ואפילו פתחיה קטנים מעשר כי היכי דלא מהניא צורת פתח לשויה יותר מעשר פתחא לא העומד צפתים קטנים: מזה ליתור מעשר. דין הוא שלא יועיל צורת פתח צו שכן חמור אסורו שלא הותר בשום מקום בשבת ואפילו בפסי זיראות ואליצא דרבי מאיר דלמרנ צפ' שני (לקמן פ:): וצניחא כוללא שמי רבקות של ג' ג' בקר דהיינו עשר אמות דכל פרה אמה ושני שלישי אמה: תאמר בפרוץ מרובה על העומד צפרות של עשר או פחות שהרי הותר בפסי זיראות ואפילו לרבי מאיר דמתמי צהו וספר צימח מעשר מיהו פרוץ מרובה מודי לשרי וכו' לר' יהודה דמכשר צ"ג אמה ושליש: לימא מסייע ק"ה. למ"ד לא מהניא צורת הפתח צעומד פחות מן הפרוץ: שרובן פ"ה. כיון דרוץ פתחיה וחסות הוה ליה פרוץ מרובה והיכי מנאי חו למימני וצלבד שיהא עומד מרובה: א"א שריבה בהן. עשהה צהן הרבה פתחים וחסות סביב סביב מותר וצלבד שיהא צין פתח לפתח יותר מכדי פתח אלמא עומד מרובה על הפרוץ צענין וכו' דליכא צורת פתח כולוה: פיתחי שומאי. פתחין שומנין ל"א פתחים מקולקלן שמוסרין תיקון כמו זקן אשמיס (א) חסר ממורה: שקפי. מוחות שנחלו אצניהם מנאן ומנאן אצן יולאת ואצן נכנסת ואצן זו צורת פתח: תיקרה. שאין כלום צנין למעלה מן הפתח אלא כל הכותל חלוק כפתח עד ראשו כזה וצורת פתח שאמרו קנה מנאן וקנה מנאן וקנה על גביה: (ב) פ"ה ד"ה דרב. דלא מהני צורת פתח ליתור:

מעשר צמני: בית חרותן. סס מקום: ומתח זמורה על גביהן. מזה לזה כעין צורת פתח: לענין כ"א. שאם יש גפנים צמוך הקונדסין מותר לזרוע סמוך להן חוץ למחילה כדמתן (היה גדר צמנים זה סומך לגדר מנאן זה סומך לגדר מנאן): לענין שבת. לטלטל צמחו: מן הצד. שמתח המורה מזה לזה צמנעו: ולא על ראשיהן: לא עשה כלום. ולענין שבת (א) אמאי חמירו לוי בשבת לא הא צעשר לכלי עלמא פתחא הוא: ובדרב חסדא פ"י. ריש לקיש לית ליה דרב חסדא ורבי יוחנן אית ליה דרב חסדא וקסבר כי אמר רבי פתח דשבת חמור מכללא: לכלאים אפילו מן האד הוא צורת פתח

איפכא מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלתרא ברחבו מאי תא שמע דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלתרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא * לא ארישא (ב) מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב (ג) אינו צריך למעט א"ל (ד) אתנייה צריך למעט אמר רב יוסף מדברי רבינו גלמד הצד שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח מ"ט הואיל ויותר מעשר אוסר במבוי ופרוץ מרובה על העומד אוסר בחצר מזה יותר מעשר האוסר במבוי אינו ניתר בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר אינו ניתר בצורת הפתח מזה ליתור מעשר האוסר במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ תאמר בפרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לרברי הכל לימא מסייע ליה (א) דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן ס"ד אלא אימא שריבה בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ אמר רב כהנא כי תניא הריא בפיתחי שומאי (ב) מאי פיתחי שימאי פלוגי בה רב רחומי ורב יוסף חד אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו תיקרה ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרב דאמר רבין בר רב אדא א"ר יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתן שנעץ ד' קונדיסין בארבע פינות (א) השדה ומתח זמורה עליהם ובא מעשה לפני חכמים והתירו לו לענין כלאים ואמר ר"ל כדרך שהתירו לו לענין כלאים כ"כ התירו לו לענין שבת ר' יוחנן אמר (ב) לכלאים התירו לו לענין שבת לא התירו לו במאי עסקינן אילימא מן הצד והאמר רב חסדא צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום אלא על גבן ובמאי אילימא בעשר בהא לימא ר' יוחנן בשבת לא אלא לאו ביתר מעשר לא לעולם בעשר ומן הצד ובדרב חסדא קא מיפ"גי רבמי דר' יוחנן אדר' יוחנן רביש לקיש אדריש לקיש דאמר ריש לקיש משום ר' יהודה בר' הנינא פ"א

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין י"א.

איפכא מאי. כלומר מי מהניא צורת הפתח צבובה וקניא לר"ת דהא צורת הפתח הוא קנה מנאן וקנה מנאן וקנה על גביהן (א) ל קנה דעל גביהן לימכר צנקה דמנאן ומנאן דהוי כלתי משהו וי"ל דמיציעא ליה היכא דלא מהני לחי כמו צמפולש או צימח מעשר דעבי צורת הפתח או לר' יוסי דעבי לחי רוחב ג' (ב) וצניחא מיתוקמא נמי צרימא דמימתי: חצ"ר שרובה פתחים וחלונות. וצפתים מעשר דלי צימח מעשר אפילו צעומד מרובה הא אתנייה רב צריך למעט וד' לפותיה איירי דמשני לרדך מודה רב דמהני צורת הפתח (ג) דלמרינן לעיל הלכה כח"ק וקשיא דמהאי צנין אב אפילו מחילה רביעית יש ללמוד דלא מהני צורת הפתח כי היכי דלא מהני צימח מעשר אפילו צמחיה אחת וי"ל דלין ללמוד אלא על ד' מחילות דמחילת דמחילת אחת מעשר הוא כמו פרוץ מרובה דל' מחילות דמה שאוסר צימח מעשר משום דלא מיקרי פתח (ד) ולא מהני ליה צורת הפתח גם לפרוץ מרובה מד' רוחות לא יועיל צורת הפתח דפתחא דל' רוחות לא עבדי אינטי אצל אמחילה אחת דעבדי פתח פשיטא דמהני צורת הפתח ועל זה אין שייך ללמוד: מזה יתר מעשר האוסר במבוי. ואין להקשות מה למצי שכן פרלמו (א) דל' דיתר מעשר נמי אסר חצר ולא נקט מצוי אלא משום דרב איירי ציה: פתחי שימאי. פ"ה פתחי פתחי ארץ ישראל שהוא ארץ צני עס: אילימא בעשר בהא ר' יוחנן בשבת לא. אין להקשות דמאי פרוץ דילמא סבר כהנדרש (א) דלצרכיהו דלמחילת אפילו צעשר דצימח מעשר שמואל נמי מודה דהי כמפולש (ב) דכאן איירי צצקעה שיהא חסר כמלילת דליכא מאן דפליג. שאלה שיהא צורת הפתח כדלמרינן לעיל (ד) (ג) (ד) אין קשה דהא רב יוסף אסר לעיל אפילו צעשר הואיל ופרוץ מרובה ואפילו צבלה לצקעה איירי דומיא דיתר מעשר דאסר ואפילו צבלה לצקעה מדמימתי מרבי יוחנן דאיירי צצקעה א"כ מה פרוץ צהא לימא ר' יוחנן כיון דרב יוסף סבר הכי וי"ל דאין לחוש לדברי רב יוסף הוואיל צורת הפתח מכל ד' רוחות א"כ גבי פסי זיראות למה הוצרכו לצרבע דיומדין ולא הוי שרי אלא לשהיה (א) צין לר"מ וצין לר' יהודה היה להם לעשות ד' קונדסין וחמורה על גביהן לרב צעשר ולמחילת צימח מעשר וגבי שירא נמי אמאי צריך שלשה חצלים זה למעלה מזה (ב) או קניס פחות פחות מג' יעשו צורת הפתח מד' רוחות ואומר ר"י לפי שלא היה מתקיים כל כך משום דלחו גמלי וסדו ליה (א) וגם בקל יכול ליעול צרות שאינה מנייה לפי שהיו צריכין להצביח מן הגמלים הנכנסים לדירה ור"ב"א מפרש דהכא לא איירי דל' דפנות וה"ל כן התירו ליה שבת שבת הוא כל מחילות לענין כלאים דכללאים אין חילוק צין צ' לד' והשתא רבי יוחנן בשבת לא אי לית ליה דרב דאמר צימח מעשר לא מהני צורת הפתח לא מהניא צפרוץ מרובה היינו מדברי רב דאסר צימח מעשר אלא לאו צימח מעשר ס"ל לרבי יוחנן כרב דלא מהני צורת הפתח ולכן אפילו צעשר קאמר רבי יוחנן צצקעה דלא מהני צורת הפתח משום דפרוץ מרובה לרב יוסף אסור אפילו ע"י צורת הפתח דאית ליה דרב חסדא וקסבר כי אמר רבי פתח דשבת חמור מכללא: לכלאים אפילו מן האד הוא צורת פתח

עין משפט
ג"ר מצוה
נ"ב א טור א"ח ס' סג:
ב ב מ"י פט"ו מ"ל שנת
הלכה טו סמג סס
טו"ט א"ח ס' סג ספין
י י"ט סמג ספין כו:
ס"א ג מ"י פט"ו הלכה כ'
ופ"ו הלכה טו מ"ל
שנת סמג טו טו"ט א"ח
ס' סג ספין א:

רבנו הננאל
אמלתרא אסיקנא דלא
מהני ברחבה. אמר רב
יוסף מדברי רבינו. רב
דאמר צריך למעט ולמד
חצ"ר שרובה פתחים
וחלונות אינה ניתרת
בצורת הפתח הואיל ויותר
מעשר אוסר במבוי. ופרוץ
מרובה על העומד אוסר
בחצר שיש לה צורת
הפתח. מה יותר מעשר
האוסר במבוי אינו ניתר
לרבי רב בצורת הפתח
אף פרוץ מרובה על
העומד כו. (פי' מה לית
מעשר שכן לא התרת בו
אצל פסי ביראות לר'
מאי ר' יוחנן דאמר ב'
דביקות של ביקר נמצא
חבר ו' פרות כשעומדות
בשורה אחת זו אצל זו
עובי כל פרה ופרה אמה
וש' בייש אמת. נמצא
בשש פרות עשר אמות
לר' מאיר אבל לר' יהודה
דאמר ל' פרות הן י"ג
אמות וישלש אבל פרוץ
מרובה על העומד לרברי
הכל מותר. פי' הדיומית
דחבר ו' טפחים ובין
דיומית לדיומית פרוץ לר'
מאי ר' אמות ולר' יהודה
י"ג אמות וישלש לימא
מסייע ליה לרב דפנות
הללו שרבה בהן פתחים
וחלונות כשרות ובלבד
שיהא עומד מרובה על
הפרוץ. ודחה רב כהנא
דאמר הריב פתחים אמות
א"פ שיש לו צורת
הפתח צריך למעט דצורת
הפתח חסרת מעשר אינה
ניתרת. ואמרינן מעשה
באחד מבקעת בית
חורתן שנעץ ד' קונדיסין
בד' פינות השדה כענין
דאמרו ביה אלו קונדיסין
קניס זה אצל זה בפחות
מג' טפחים כדו שהיה
כמו מחיצה ומתח זמורה
עליהן בשביל שלא
ישמרו רפלו זולתי
מקום הפתח. ואמר ריש
לקיש כשם שהיא מחיצה
לכלאים כך היא מחיצה
לשבת ור' יוחנן אמר
לכלאים התירו ולא
לשבת. במאי עסקינן א'
נימא בעושה פתחו מן
הצד כלומר העמיד מוחות
בלא תקרה אלא קנה מיכן
וקנה מיכן והאמר רב
חסדא צורת הפתח
שעשאה מן הצד לא עשה
כלום אלא לעולם
שעשה קנה מיכן וקנה
מיכן וקנה אחר עליהן.
וכי האי גוונא צורת הפתח
מעליה הוה. ואם רוחב זה
הפתח עשר אמות אמאי
א"ר יוחנן אבל לא לשבת
אלא כגון שיש בפתחו

יחר מעשר. וא"ר יוחנן א"פ שיש שם צורת הפתח (עשר אמות) כיון דפתחו יחר מעשר לא עשה כלום ש"מ דר' יוחנן כרב סבידא ליה דאמר דהרחב מעשר אמות למעט. ורדקינן לא לעולם לא נתן קנה על גביהן ולא עשה הפתח אלא קנה מיכן וקנה מיכן וזהו צורת הפתח מן הצד. כלומר יש לו מוחות מן הצדדין ואין תקרה על גביהן ובדרב חסדא פליגי דאמר העושה צורת הפתח מן הצד לא עשה כלום. ר' יוחנן אית ליה דרב חסדא. ר"ל לית ליה

